

FORME ALE LUPTEI DESFĂȘURATE DE MASELE POPULARE, CONDUSE DE CĂTRE P.C.R., ÎNTRE ANII 1924—1928 ÎN JUDEȚUL CARAȘ-SEVERIN

Creșterea prestigiului P.C.R. și a influenței sale în rindurile maselor largi muncitoare de la orașe și sate a stîrnit ura claselor exploatare care vedeau în P.C.R. o primejdie directă pentru dominația lor de clasă. De aceea, în primăvara anului 1924, clasele exploatare au scos partidul comunist în afara legii.

Burghezia și moșierimea însoțeau măsurile teroriste împotriva partidului comunist și a mișcării muncitorești cu prelungirea zilei de muncă, scăderea salariilor etc., înăsprind astfel exploatarea maselor muncitoare.

După scoaterea partidului comunist în afara legii, guvernul a instaurat în țară starea de asediu și a luat măsuri excepționale împotriva comuniștilor și a oricăror organizații revoluționare.

Arhivele ce păstrează corespondența prefecturilor și siguranței din anii 1924—1928, confirmă numeroasele circulare, telegrame și note telefonice în care se cere urmărirea comuniștilor și a altor revoluționari.

În acest sens, prefecturile județelor Caraș și Severin avertizează preturile și posturile de jandarmi pentru urmărirea și arestarea comuniștilor: Kiraly Ștefania, Petru Vișinescu și Mișu Lăzărescu¹.

Siguranța generală informa continuu prefecturile despre continuarea activității P.C.R. în rindurile maselor muncitoare de la

¹ Arh. St. Caransebeș, Fond Prefectura județului Severin. Dosarul Politiei portuare Orșova.

orașe și sate. Numeroase telegrame și circulare trimise de Ministerul de Interne către prefecturi, dovedesc neliniștea clasei dominante². Astfel, în ianuarie 1926 se comunică preturii plasei Caransebeș: „circa 200 agitatori comuniști vor fi trimiși în județele țării pentru a răspindi propagandă comunistă”³. Tot în aceeași lună, pretura plasei Oravița comunică notarilor comunali că: „A luat ființă o organizație de propagandă comunistă — școala superioară de propagandă a organizației comuniste, din care fac parte și români bănățeni”⁴.

În anul 1926 prefectura județului Severin trimite preturilor ordinul în copie al Ministerului de Interne referitor la extinderea mișcării comuniste în urma înființării unui nou comitet central al U.T.C. Anexa circularei transmite și statutul organizației tineretului comunist⁵.

Pretura plasei Caransebeș comunică notarilor informațiile primite de la serviciul special de siguranță din Lugoj cu privire la: „Intențiile comuniștilor de a pune la cale tulburarea ordinii publice prin răspindirea de manifeste, prin care se cheamă muncitorii să fie gata de a se răzvrăti contra „asupritorilor”⁶. În aceeași comunicare se ordonă și arestarea tuturor persoanelor vinovate de pe teritoriul județului.

Unele materiale, de exemplu adresa inspectoratului general de siguranță din Timișoara către prefecturile județelor Caraș și Severin, din 26 aprilie 1928, fac cunoscut că: „Membrii Partidului Comunist din celule și-au propus ca imediat ce Partidul Național-Tărănesc va porni la propagandă mai energică, se vor folosi de aceasta pentru a demasca acțiunea de răsturnare a guvernului pornită de național-tărăniști, intenționind ca în centrele muncitorești să solicite autorizații pentru ținerea de adunări în vederea revizuirii șomajului, îmbunătățirea condițiilor de muncă etc.”⁷.

Din conținutul acestor circulare ca și din alte materiale observăm că P.C.R. fiind în ilegalitate a folosit orice prilej pentru a activa în sprijinul clasei muncitoare și a poporului, luptînd pentru apărarea drepturilor oamenilor muncii.

Intenția reacțiunii române de a discredita și decapita mișcarea muncitorească, scoțînd partidul comunist în afara legilor, n-a izbutit. Prin scoaterea partidului în afara legilor, burghezia și moșierimea n-au putut lipsi clasa muncitoare de avangarda sa organizată.

² Idem, Fondul Prefecturii Caransebeș, Dosar 6/1926, Fila 3.

³ Idem, Fondul Prefecturii județului Caraș, Dosar 16/1927, f. 64.

⁴ Idem, Fondul Prefecturii județului Severin, Dosar 7/1926.

⁵ Ibidem, Fondul Prefecturii județului Severin, Dosar 7/1926.

⁶ Idem, Fondul Pretura plasei Caransebeș, Dosar 6/1926, f. 4.

⁷ Idem, Fondul Prefecturii județului Caraș, Dosar 16/1927, f. 65.

Ilegalizarea partidului comunist și a altor organizații politice democratice în 1924 a ridicat în mod stringent problema folosirii unor forme noi de menținere și stringere a legăturilor partidului cu masele.

Cu toată teroarea îndreptată împotriva sa, P.C.R. a rămas conducătorul consecvent al poporului.

Evident, abia în aceste momente, când în fața P.C.R. s-a deschis brusc perspectiva continuării activității în ilegalitate, sa pus și problema găsirii căilor adecvate, prin intermediul cărora cuvîntul de ordine ale comuniștilor să poată ajunge la cunoștința maselor largi. Crearea încă din acele momente, a unui important număr de organizații de masă legale, a reprezentat o necesitate vitală, această acțiune făcînd parte din tactica folosită apoi, timp de două decenii, de către P.C.R., și anume: imbinarea formelor de activitate ilegală cu cele legale.

Crearea încă în cursul anului 1924 a noi organizații de masă (Ajutorul Roșu, Blocul Muncitoresc-Țărănesc etc.) și orientarea activității lor spre stringerea legăturilor P.C.R. cu masele, au reprezentat un important succes al comuniștilor.

Rezultatele deosebite obținute pe această cale de către noile organizații de masă au făcut ca cercurile guvernante din țară să ia măsuri de urmărire și interzicere a activității lor.

Asemenea organizații s-au creat și în județul Caraș-Severin ca și în întreaga țară, iar activitatea lor a neliniștit autoritățile din județ: prefectura, preturile, comandamentele de jandarmi și cheșturile de poliție, care au recurs la o serie de măsuri represive.

Nenumărate au fost ordinele și dispozițiile emise de aceste instituții pentru urmărirea activității organizației Blocul Muncitoresc-Țărănesc, a Ajutorului Roșu, precum și a altor organizații. Astfel, prin ordinul serviciului de siguranță al județului Severin, din 18 martie 1926, se cer măsuri pentru a se trimite în judecată cei ce vor distribui literatură comunistă cu ocazia zilei internaționale a Ajutorului Roșu⁸.

Prin circulara din 7 octombrie 1926 pretura plasei Caransebeș comunică notarilor comunali adresa serviciului de siguranță din Lugoj, cum că pentru ajutorarea comuniștilor Blocul Muncitoresc-Țărănesc a scos o serie de mărci ce sînt distribuite muncitorilor aparținînd sindicatelor unitare, cerîndu-se confiscarea lor⁹.

Printr-o altă circulară, din 16 iulie 1926, pretura plasei Caransebeș îi informează pe notarii comunali despre conferința ținută în luna aprilie la Turnu Severin și înființarea de către conducătorii comuniști a Blocului Muncitoresc-Țărănesc¹⁰. Noua organizație a desfășurat o intensă activitate și în zonele agricole ale județului

⁸ Idem, Fondul Prefecturii județului Severin, Dosar 17/1926.

⁹ Idem, Fondul Pretura plasei Caransebeș, Dosar 558/1926.

¹⁰ Idem, Fondul Pretura plasei Caransebeș, Dosar 383/1926, I 3.

Caras-Severin cuprinzind un număr destul de mare de țărani. Organizația Blocul Munitoresc-Țărănesc din fostul județ Caras era condusă în anul 1926 de Coloman Müller, Ferdinand Groll și Ion Mureșan, care erau și organizatorii mai multor întruniri și conștiințuri politice ținute la centrul județului, Oravița¹¹. Există câteva manifeste elaborate de către această organizație în anul 1928. Analizând conținutul lor observăm că au și un pronunțat caracter social, cuprinzând revendicări ca: desființarea impozitelor pe salarii, exproprierea fără plată a pământului împreună cu inventarul agricol etc.

În perioada anilor 1924—1928, regimul deținuților, mai ales al comuniștilor, este tot mai sever. Condițiile de cazare și îmbrăcăminte erau mizerabile. Lipsa aproape cu totul asistența sanitară, din care cauza mulți deținuți s-au îmbolnăvit de tuberculoză.

În județul Caras-Severin cel mai groaznic loc de detențiune era închisoarea din orașul Caransebeș. Condițiile de viață ale deținuților de aici erau de nesuportat. Insuși primprocurorul local A. Radian, cu ocazia inspecției periodice efectuată la închisoare, consemnează în procesul verbal de inspecție starea deplorabilă a celor arestați: „deținuții erau desculți și goi cu desăvîrșire, le lipsese saltelele fiind nevoiți să doarmă pe scinduri”¹². Deținuții comuniști din penitenciarul Caransebeș, Misovits Ernest și Schmit Ioan au cerut în mai multe rânduri să li se îmbunătățească regimul de viață prin acordarea dreptului de a vorbi și cu alte persoane în afara membrilor familiei și să li se acorde un regim deosebit față de deținuții de drept comun¹³. Bineînțeles că cererile lor au fost respinse de fiecare dată și, așa cum rezultă din actele penitenciarului, deținuții erau chiar pedepsiți pentru îndrăzneala de a cere să li se dea de mîncare și căldură¹⁴.

P.C.R. fiind în ilegalitate s-a folosit și de diferite mijloace legale pentru a veni în sprijinul comuniștilor deținuți în închisori. Astfel, în cursul anului 1928 s-au trimis circulare către muncitorii din județul Caras-Severin cerîndu-li-se ca prin asociația Ajutorul Roșu să contribuie la ameliorarea situației deținuților din închisori¹⁵.

Un rol important în strîngerea legăturilor partidului comunist cu masele muncitoare l-au avut syndicatele, cea mai largă organizație de masă a clasei muncitoare.

Sub îndrumarea comuniștilor și a altor elemente revoluționare, syndicatele au formulat revendicările economice ale muncitorilor, au reprezentat lucrătorii din întreprinderi în confruntările cu patronii

¹¹ Idem, Fondul Prefectura județului Caras, Dosar 19/1926, f. 7.

¹² Idem, Fondul Pretura plasei Caransebeș, Dosar 4/1926.

¹³ Idem, Fondul Penitenciarul Caransebeș, Dosar 3/1926.

¹⁴ Idem, Fondul Penitenciarul Caransebeș, Dosar 3/1926.

¹⁵ Idem, Fondul Pretura plasei Caransebeș, Dosar 4/1928.XII.

și autoritațile, în conflictele colective de muncă și au organizat multiple acțiuni greviste.

Trebuie relevată forța și tenacitatea clasei muncitoare care și în condițiile de ofensivă a clasei dominante (1922—1928), s-a angajat în repetate conflicte de muncă colective de amploare diferită. Majoritatea grevelor din acei ani s-au terminat prin cucerirea integrală sau parțială a revendicărilor muncitorești formulate. Au fost încheiate peste 1500 de contracte colective de muncă în care s-au înscris : dreptul muncitorilor la concedii, la repaosul duminical, la protecția muncii, la asigurări sociale etc.

Muncitorimea din întreprinderile județului nostru, organizată în sindicatele unitare pe ramuri, a participat la acțiunile întreprinse. În fruntea acțiunilor revendicative, organizate de către sindicatele unitare, s-au situat muncitorii din întreprinderile siderurgice, metalurgice și miniere cu centrul în orașul Reșița.

Nenumărate au fost întrunirile organizate la Reșița, Anina, Boeșa, Secul, Doman, Steierdorf și în alte locuri pentru încheierea de contracte colective de muncă, în care erau înscrise o serie de revendicări muncitorești. Au fost dese cazurile când datorită atitudinii patronilor, au izbucnit conflicte de muncă care uneori s-au transformat în greve cuprinzând un număr mare de muncitori. Numai la uzina din Oțelu Roșu (Ferdinand), între anii 1924—1928, de mai multe ori s-au deplasat delegați ai inspectoratului regional al muncii din Timișoara, pentru a rezolva conflictele de muncă dintre muncitori și patroni¹⁶.

În primăvara anului 1926 muncitorimea reșițeană încadrată la U.D.R. era în plină fierbere. La 13 martie, același an, muncitorii metalurgiști s-au întrunit, în urma autorizației eliberate, în sala căminului meseriașilor pentru a asculta darea de seamă a comitetului sindical, în privința reînnoirii contractului colectiv de muncă¹⁷.

Comitetul sindical a adus la cunoștință muncitorilor prezenți, în număr destul de mare, expirarea vechiului contract și faptul că o delegație reprezentând sindicatul metalurgist s-a prezentat la conducerea U.D.R. pentru tratative în vederea încheierii unui nou contract colectiv de muncă, arătând totodată și pretențiile muncitorilor. Patronii au refuzat să-l aprobe, făcându-le propunerea de a semna vechiul contract, fără să li se ridice salariile. Muncitorii din sala, auzind rezultatul nefavorabil, au hotărât ca în termen de 24 de ore să declare o grevă generală. Comitetul sindical, pentru a preveni un incident, a arătat care vor fi consecințele declarării unei greve și a făcut propunerea să se trimită o nouă delegație care să ducă tratative cu patronii, arătându-le hotărîrea luată de către masa muncitorilor privind ridicarea salariului la meseriași cu 25%, la zilieri cu 35%, aprobarea indemnizației de chirie și paușalului de combustibil.

¹⁶ Idem Fondul Uzina Ferdinand. 1925, fila 169.

¹⁷ Idem, Fondul Prefectura județului Caraș, Dosar 18/1926, f. 1.

După discuțiile cu cea de a doua delegație, directorul U.D.R. s-a hotărât să se deplaseze la București pentru a discuta cu conducerea societății, în vederea soluționării pretențiilor muncitorilor. Din informațiile trimise de către poliția orașului Reșița către prefectura județului Caraș, rezulta că în zilele de 16—17 martie 1926 muncitorii au reluat lucrul așteptând reîntoarcerea directorului. Reîntorcându-se, acesta a promis muncitorilor că le va acorda o creștere a salariului cu 10% față de cererile lor de 25% și 35%. Dornici de a vedea confirmarea promisiunii, muncitorii au acceptat chiar și o creștere de numai 10%. Trecând timpul, direcțiunea uzinei a uitat însă de promisiune. Drept urmare, la 21 martie 1926 orele 12, 6000 de muncitori de la U.D.R. au declarat grevă generală¹⁸. Pentru a compromite acțiunea întreprinsă, conducerea uzinei organizează o acțiune de spargere a grevei prin niște indivizi. În seara zilei de 22 martie 1926, se fura din depozitul de dinamită al U.D.R. 20 kg dinamită și 200 capse, făcându-i pe greviști vinovați¹⁹.

Acțiunea n-a reușit și directorul încearcă să-i intimideze pe muncitori printr-o adresă prin care arată că: „Relațiile dintre muncitori și societatea U.D.R. se considera desfacute, totuși societatea este dispusă la continuarea lucrului în următoarele condiții:

1. Primirea muncitorilor la lucru să se facă individual.

2. Relațiile de muncă să se stabilească în conformitate cu contractul de muncă expirat la 28 februarie 1926, cu o singură modificare, în sensul că societatea va pune la dispoziția muncitorilor principalele produse alimentare prin magazinele U.D.R.-ului și la prețul de cost stabilit”²⁰.

Comitetul sindicatului metalurgiștilor, la adresa U.D.R. nu ramine pasiv și drept răspuns tipărește o chemare adresată muncitorilor aflați în grevă. Din acest manifest mobilizator, aflat și pe zidurile clădirilor din Reșița și difuzat de la muncitor la muncitor, chemarea era foarte categorică: „Respectați deciziunile aduse de voi. Nu vă temeți pentru că prima pretenție a muncitorilor și a reprezentanților voștri va fi primirea necondiționată la lucru și fără pedeapsă a fiecărui muncitor care a fost în grevă”²¹.

Prin această chemare hotărîrea muncitorilor de a continua greva a fost afirmată și mai ferm, revendicările lor devenind de-a dreptul amenințătoare pentru patronii de la U.D.R. Greva a început în ultima decadă a lunii martie și a durat întreaga lună aprilie, deci circa 60 de zile. Abia după întrunirea din zilele de 1—2 mai 1926, s-a luat hotărîrea ca începînd cu ziua de 3 mai să se reia lucrul. Prin această grevă muncitorii reșițeni au obținut un succes parțial, patronii acceptînd majorarea doar cu 7% a salariilor plătite la 1 martie 1926, ceea ce nu-i putea mulțumi pe deplin.

¹⁸ Idem, Fondul Prefectura județului Caraș, Dosar 18/1926, f. 3.

¹⁹ Idem, Fondul Prefectura județului Caraș, Dosar 18/1926, f. 9.

²⁰ Idem, Fondul Prefectura județului Caraș, Dosar 18/1926, f. 3.

²¹ Idem, Fondul Prefectura județului Caraș, Dosar 18/1926, f. 4.

În sprijinul greviștilor de la Reșița au venit și muncitorii din alte ramuri industriale. În spiritul solidarității și unității clasei muncitoare, minerii din Steierdorf-Anina se întrunește la sediul sindicatului și hotărăse să sacrifice produsul unei zile de muncă, iar suma realizată să fie trimisă muncitorilor greviști din Reșița. În semn de solidaritate se mai hotărăște ca, în cazul când greva de la Reșița nu încetează pînă la 15 aprilie 1926, să declare grevă și minerii de la Anina ²².

În tot cursul anilor 1926—1928, frământările muncitorești au continuat în aproape toate întreprinderile industriale și miniere din județ sub forma adunărilor pentru încheierea contractelor colective de muncă, pentru alegerea noilor comitete și a bărbaților de încredere, pentru mărirea pensiilor, concedii plătite etc. Menționam cîteva din aceste întruniri: 21 mai 1926 ora 18, la Bocșa Română în sala caminului muncitoresc; 10 februarie 1927, în sala Ana Graf din Steierdorf; la 26 februarie 1927, 2, 4, 6, 7, 9 martie, în localul sindicatului din Reșița, 13 martie 1927, orele 9 și 5 octombrie 1927, orele 16, în localul sindicatului minier din Doman etc.

În primăvara anului 1927, conflictele de muncă se înmulțesc din nou în întreprinderile din cadrul județului și în unele locuri se transformă în greve. De această dată formele mai dezvoltate cuprind muncitorimea minieră din minele de cărbuni ale județului. La 1 martie 1927, 80 de mineri de la mina Secul intră în grevă, fără a părăsi locul de muncă, din cauza eșuării tratativelor pentru încheierea unui contract colectiv ²³.

O informare a legiunii de jandarmi Caraș, către inspectoratul regional de poliție din Timișoara, scoate în evidență atmosfera agitată care a cuprins întreaga muncitorime minieră din bazinul Carașului. Se arată, în continuare, că se așteaptă aderarea la grevă și a muncitorilor de la minele din Anina și Doman. Și într-adevăr, peste puțin timp greva cuprinsese întreaga muncitorime din bazinul Aninei. La Anina greva a durat mai mult de două luni și nu s-a reluat lucrul decît după ce s-au satisfăcut o parte din revendicările muncitorilor.

Spre deosebire de greva generală de la Reșița (1926), grevele muncitorilor minieri s-au desfășurat cunoscînd o formă mai avansată de organizare. Vedem că de această dată muncitorii nu mai părăsesc locul de muncă, rămînînd în timpul grevei în incinta întreprinderii. La mine de la Secul, în dimineața zilei de 1 martie 1927, la orele 6, minerii au intrat în șut, iar la orele 11, după terminarea programului, ei au refuzat să iasă la suprafață, declarînd greva ²⁴.

La uzinele din Reșița, în anul 1927, situația neliștitoare: continuau întrunirile muncitorești, demonstrațiile și conflictele de muncă. La fabrica de locomotive a U.D.R. au izbucnit neînțe-

²² Idem, Fondul Prefectura județului Caraș, Dosar 24/1926, f. 1.

²³ Idem, Fondul Prefectura județului Caraș, Dosar 47/1927, f. 1.

²⁴ Idem, Fondul Prefectura județului Caraș, Dosar 47/1927, f. 1.

legerile între muncitori și patroni în legătură cu îmbunătățirea salariilor, iar la un moment dat, o grupă de 35 de muncitori erau pe cale de a declara grevă. Neînțelegerile au fost aplanate numai în urma unor lungi discuții ale comitetului sindical cu conducerea uzinei²⁵.

Importanța acțiunilor întreprinse de sindicate sub îndrumarea comuniștilor și a altor elemente revoluționare constă în aceea că ele au contribuit la creșterea conștiinței de clasă a muncitorilor, la îmbunătățirea parțială a condițiilor de trai și au confirmat justetea politicii P.C.R. potrivit căreia revendicările muncitorești puteau fi cucerite numai prin lupta dirză de clasă.

O formă de manifestare a muncitorimii din județul Caraș-Severin au fost întrunirile și demonstrațiile cu ocazia sărbătoririi unor evenimente de seamă din istoria mișcării muncitorești. Și în anii de cruntă prigoană a oricăror manifestări cu caracter revoluționar, muncitorimea a continuat să sărbătorească asemenea evenimente. Din documentele vremii reiese că la 1 Mai, Ziua internațională a muncii, salile sindicatelor unde aveau loc întrunirile, pădurile din jur și parcurile din Reșița, Bocșa, Anina, Oțelul Roșu, erau pline de muncitori îmbrăcați în haine de sărbătoare, care cinsteau așa cum se cuvine această zi²⁶. Dăm ca exemplu doar un program de manifestare a zilei de 1 Mai anul 1928, aparținând sindicatului metalurgist din Bocșa :

1. Orele 9.30' întrunire publică (despre însemnătatea zilei).
2. Orele 13.30' ieșire la pădurea Neu Werk.
3. După masă, serbare cîmpenească în pădurea Neu Werk²⁷.

Cu ocazia acestor sărbătoriri P.C.R. era întotdeauna prezent prin manifestele, insignele și broșurile ce se difuzau muncitorilor de către C.G.S.M. (Confederația Generală a Sindicatelor Muncitorești), cea mai mare organizație de masă, condusă și îndrumată de către partid. Există numeroase documente elaborate de către siguranță, poliție, pretură și jandarmerie, prin care se ordona confiscarea acestor insigne, broșuri și manifeste (difuzate printre muncitori) tocmai datorită caracterului lor mobilizator²⁸. Într-un document referitor la demonstrația de 1 Mai de la Reșița, datat din 4 mai 1927, se arată printre altele : „muncitorii reșițeni au ținut discursuri manifestînd pentru socialism și au cerut ca în România să se voteze ziua de muncă de 8 ore, de asemenea au manifestat împotriva pregătirilor de război”²⁹.

De teama unor noi demonstrații în care să fie antrenate mase mari de oameni, autoritățile administrative, polițienești și jandarmerești, luau măsuri de prevenire emițînd circulare și ordine în

²⁵ Idem, Fondul Prefectura județului Caraș, Dosar 134/1927.

²⁶ Idem, Fondul Prefectura județului Caraș, Dosar 12/1927, f. 14.

²⁷ Ibidem, Fondul Prefectura județului Caraș, Dosar 12/1927, f. 14.

²⁸ Idem, Fondul Prefectura județului Severin, Dosar 28/1926, f. 3.

²⁹ Idem, Fondul Prefectura județului Caraș. Raport. Poliție oraș Reșița, 1927.

preajma unor zile de aniversări sau comemorări din istoria mișcării muncitorești, ca: 7 Noiembrie, 13 Decembrie etc., mobilizînd concomitent importante forțe represive în orașele și centrele muncitorești din județ³⁰.

Într-un ordin al Siguranței generale din decembrie 1927, adresat Prefecturii județului Severin, se spunea între altele: „Opriți comemorarea zilei de 13 Decembrie sub orice formă și vă rugăm să luați urgente măsuri în consecință”³¹. În decembrie 1928 a fost confiscat afișul colorat al Comitetului Central de Ajutorare de pe lângă sindicatele unitare, care reprezenta un deținut în închisoare legat în lanțuri, iar în jurul închisorii, la stînga, muncitori metalurgişti și la dreapta țărani veniți să-l elibereze din închisoare. Manifestul, deși apărut legal, fiind imprimat în tipografia „Bica” a fost confiscat direct de la poșta, sau de la unii militanți cunoscuți, din Turnu Severin, Sibiu, Caransebeș, cărora li s-a făcut percheziție³².

Un mijloc important în scopul lărgirii legăturilor P.C.R. cu masele populare l-au constituit publicațiile periodice legale și ilegale, editate direct de organele de partid, sau îndrumate prin colaborarea sistematică a comuniștilor la redactarea lor. Astfel au apărut: „Lupta de clasă”, „Socialismul”, „Munkás”, „Bolșevismul”, „Cultura proletară”, „Tineretul socialist” etc. Aceste ziare și reviste s-au difuzat și în județul nostru, din care cauză Prefectura Caraș-Severin comunica preturilor și primăriilor ordinul de interdicere a ziarelor: *Socialismul*, *Lupta comunistă*, *Munkás*, *Tineretul socialist* și confiscarea lor³³. De asemenea, se ordonă verificarea tipografiilor pentru a se urmări dacă se tipăresc ziare, reviste și alte materiale de propagandă comunistă³⁴.

Controlul se extinde și asupra cinematografelor, teatrelor și altor instituții de cultură. Astfel, printr-o dispoziție din 2.VIII. 1927, dată de Prefectura județului Caraș către preturi, s-a interzis reluarea filmelor cu scene din viața comunistă³⁵.

Acționînd cu consecvență pentru atragerea în jurul sau a tinerii generații, P.C.R. a creat și condus Uniunea Tineretului Comunist, care a îndeplinit rolul de rezervă și de ajutor al partidului comunist în stringerea legaturilor sale cu tineretul din fabrici și instituții, de la sate și din școli, în educarea comunistă a tinerii generații și apărarea acesteia împotriva influențelor reacționii și misticismului. Tinerii comuniști din județul nostru, prin activitatea lor politică, educativă, culturală și sportivă, au găsit diferite forme de apropiere de masa tinerilor muncitori, țărani și școlari. În unele

³⁰ AIIP, nr. 6, 1966, p. 41.

³¹ Arh. St. Caransebeș, Fond Prefectura județului Caraș, Dosar 16/1926 și 11/1927.

³² Idem, Fond Prefectura județului Severin, Dosar 11/1927.

³³ Idem, Fond Prefectura județului Caraș, Dosar 16/1927, f. 14.

³⁴ Idem, Fond Pretura plasei Caransebeș, Dosar 1/1927, f. 124.

³⁵ Idem, Fond Prefectura județului Caraș, Dosar 16/1927, f. 70.

locuri au confluerat cu tineretul socialist și social-democrat, pe platforme revendicative. Mai ales, din această cauză Ministerul de Interne, prin Direcțiunea poliției și siguranței generale, dă ordin către toate prefecturile din țară ca să urmărească activitatea ce o va desfășura U.T.C., să se desființeze nucleele tineretului comunist și organizația lor să fie deferită justiției. În același ordin se transmite în copie și statutul U.T.C. din anul 1926 ³⁶.

În condițiile neînchipuit de grele ale ilegalității, înfruntând prigoana autorităților burghezo-moșieresti, P.C.R. a trebuit să găsească forme și metode corespunzătoare pentru continuarea activității sale. În nenumărate rânduri partidul s-a adresat organizațiilor social-democrate pentru înfaptuirea Frontului unic muncitoresc, pe baza revendicărilor imediate ale proletariatului.

Este foarte probabil ca și în județul Caraș-Severin în anul 1927 cu ocazia alegerilor comunale ca și a celor parlamentare, din luna mai a aceluiași an, comuniștii și-au dat voturile candidaților Blocului Muncitoresc-Țăranesc.

În sprijinul acestei păreri pledează lupta comuna desfășurată de socialiști și comuniști în timpul grevei generale a celor 6000 de muncitori reșițeni din martie 1926, cit și a grevelor de la Anina și Secul.

Considerăm că din aceleași motive și autoritățile care au aprobat ținerea întrunirilor electorale ale partidului socialist și social-democrat la : Reșița, Dognecea, Ocna de Fier, Lupac, Sasca Montană, Oravița, Moldova Nouă, Cuptoare, Secul, Steierdorf, Anina, Valiug, Bocea, Bozovici etc., au dispus „cele mai severe urmăriri polițienești pentru reprimarea eventualelor excese din partea candidaților” ³⁷.

Printr-un ordin al Ministerului de Interne trimis în copie de Prefectura județului Severin către Primăria orașului Caransebeș, se arată că : „Oficiile de propagandă comunistă au pus la cale înrolarea comuniștilor în rândurile social-democraților”.

În județul Caraș-Severin, ca de altfel în întreaga țară, masele populare conduse de Partidul Comunist Român au continuat lupta împotriva exploatării și pentru apărarea drepturilor sale cu toată prigoana instituțiilor represive ale regimului burghezo-moșieresc din acei ani.

Intrunirile, demonstrațiile, memoriile și grevele au dovedit viçoarea clasei muncitoare care, condusă de către Partidul Comunist Român, a reușit să-și impună cuvântul în fața autorităților și a patronilor.

³⁶ Idem, Fond Prefectura județului Caraș, Dosar 19/1926.

³⁷ Idem, Fond Prefectura județului Caraș, Dosar 19/1926, f. 1.

Faptul că Partidul Comunist Român a reușit în anii aceia grei să conducă lupta maselor populare prin forme legale și ilegale desfășurate de către sindicate, organizații democratice: Blocul Muncitoresc-Țărănesc și Ajutorul Roșu, dovedesc tăria și puternica influență a partidului în sinul poporului.

CORNEL GHERGA

**FORMES DE LA LUTTE DES MASSES POPULAIRES DIRIGÉES PAR LE
PARTI COMMUNISTE ROUMAIN DANS LA PÉRIODE 1924—1928 DANS
LES DÉPARTEMENT CARAȘ-SEVERIN**

(Résumé)

L'accroissement du prestige du Parti Communiste parmi les masses populaires a attiré la haine de la classe exploiteuse qui a mis en 1924 le Parti Communiste Roumain hors la loi.

Dans cette situation, le P.C.R. a employé de nouvelles formes de lutte contre l'exploitation. Ainsi, avec l'aide syndicale on a organisé dans le département Caraș-Severin des réunions, des grèves, des démonstrations.

Au printemps de 1926, 6.000 ouvriers métalliques de Reșița ont déclaré la grève générale afin d'améliorer les conditions de vie et de travail. Les mineurs de Anina, Doman, Secul se sont révoltés eux aussi en signe de solidarité avec ceux-ci. Pour aider les détenus communistes de la prison, le P.C.R. s'est servi de certaines organisations à caractère légal comme: Ajutorul Roșu. Cette organisation de activé aussi dans la ville de Caransebeș pour améliorer la vie des prisonniers communistes du pénitencier de cette ville.

Les réunions et les démonstrations organisées par les travailleurs pour fêter certains grands événements de l'histoire du mouvement ouvrier ont constitué une autre forme de la lutte des masses populaires. Les documents de l'époque nous apprennent que le jour du 1-er Mai, les salles des syndicats où avaient lieu les réunions, les forêts des environs ou les parcs de Reșița, Bocșa, Anina ou Oțelul Roșu étaient bondés de travailleurs vêtus dans leurs beaux habits de fête pour rendre honneur à ce jour-là.

Le P.C.R. s'est servi aussi, en vue d'élargir ses relations avec les masses populaires, des publications périodiques légales et clandestines qui paraissaient ce temps-là dans notre département. Utilisant ces formes de lutte le P.C.R. a pu conduire et diriger les masses populaires dans la lutte contre l'exploitation et pour la conquête des droits économiques dans notre pays.